

13.04.2023

Høring – NOU 2022: 21 Strafferettslig vern av den seksuelle selvbestemmelsesretten

SNU - Seksualpolitisk Nettverk for Ungdom er en ungdomsorganisasjon som utelukkende arbeider for å fremme alle unges seksuelle og reproduktive helse og rettigheter (SRHR), både nasjonalt og internasjonalt. Vi er en partipolitisk uavhengige medlemsorganisasjon. Vårt motto: positiv seksualitet. En av våre kampsaker er at det innlemmes i den norske straffeloven at seksuell omgang uten samtykke er voldtekt. All sex skal være frivillig og samtykket til. Det er høyst nødvendig med en tydeliggjøring av hva voldtekt er den norske lov.

Innledende bemerkninger

SNU ønsker å løfte frem det vi mener er positive elementer i NOU2022:21, for å så gi innspill til forbedring, endring og oppklaring av deler av NOU-en.

SNU mener det er positivt å ha en ryddigere oversikt i straffelovens kapittel 26, for å ivareta legalitetsprinsippet i større grad. Dette gjør loven mer oversiktlig og forståelig i dens form. SNU tror det vil skape en betydelig større forståelse av alvorligheten av seksuallovbrudd for ungdom i Norge. Videre er vi positive til endringen av § 291 *voldtektsparagrafen* til den nye paragrafen § 294 *seksuell omgang uten samtykke* (NOU2022:21 s. 264 - 264). SNU tror dette vil bidra til en større forståelse av hva voldtekt er, uten at det nødvendigvis involverer vold slik begrepet voldtekt innebærer.

Innspill til straffelovrådets forslag til senking av seksuell lavalder

Straffelovrådet foreslår å senke seksuell lavalder fra 16 år til 15 år. SNU mener det er spesielt viktig at vern for barn og unge styrkes. Å senke seksuelle lavalder vil følge lignende lovendringer i andre skandinaviske land. I den sammenheng ønsker SNU å løfte frem viktigheten av å styrke forebyggende tiltak, slik som helhetlig seksualitetsundervisning. Begrunnelsen om at man ønsker å gi barn og unge større rom for å utforske egen seksualitet er SNU enige i. For å kunne gjøre dette på en trygg og samtykkebasert måte, må barn og unge også ha de nødvendige verktøyene med seg. Derfor understreker vi at en senking av seksuell lavalder må kombineres med et økt fokus på helhetlig og positiv seksualitetsundervisning, hvor barn og unge lærer om sentrale temaer slik som

samtykke, grensesetting, seksualitet- og kjønnsmangfold, og seksuelle- og reproduktive rettigheter.

Innspill til straffelovrådet forslag til voldtektsbestemmelse

SNU vil trekke frem noen punkter vi mener ikke ivaretar offer for seksuell omgang uten samtykke tilstrekkelig i det nye lovforslaget.

Straffelovrådet foreslår å innføre et nytt ledd bokstav b) i voldtektsbestemmelsen §294, som i SNU sin tolkning, pålegger en person som ikke ønsker å ha seksuell omgang, å vise sin manglende vilje i ord eller gjennom handling. En slik voldtektsbestemmelse, mener SNU, sier at man er **seksuelt tilgjengelig** frem til man sier eller uttrykker at man ikke er det gjennom ord eller handling, framfor en bestemmelse som sier at du er **seksuelt utilgjengelig** frem til det foreligger et entusiastisk og frivillig gitt samtykke.

SNU mener det derfor er noe misvisende at paragrafens overskrift er §294 *seksuell omgang uten samtykke*, men at samtykke ikke nevnes eksplisitt derunder. Bokstaven b), slik vi ser det, inkluderer kun en forståelse av at man som offer må avvise, fremfor å samtykke til, en seksuell handling. Du er seksuelt tilgjengelig frem til du sier nei eller gir uttrykk for at du ikke vil gjennomføre en seksuell handling. Derimot mener vi at du er **utgjengelig** frem til du blir spurt eller gjennom handling kan fritt samtykke til det. Denne forståelsen burde også gjelde når det kommer til voldtekt. Vi ønsker å begrunne dette i at mange unge vi underviser uttrykker at det er vanskeligere å forstå når noen ikke ønsker seksuell omgang, når vi bruker eksemplene "personen snudde seg litt unna" eller "personen byttet tema i samtalen", mens de uttrykker at det er lettere å forstå at noen ikke vil, når "personen" i eksempelet spurte om samtykke til den seksuelle omgangen og at den andre fikk muligheten til å respondere. Herunder vil vi også vektlegge at vi i undervisningen vår opplyser om at samtykke ikke er en engangs samtale, men noe som er kontinuerlig og at det handler om kommunikasjon. Rådet selv mener at bokstaven b) er en del for å "skjerpe vernet mot seksuelle krenkelser mot barn ytterligere" (NOU2022:21, s.219). Paragrafen § 294 burde derfor være tydeligere for barn og unge å kunne forstå, da det dessverre også er flest voldtektsutsatte i denne samfunnsgruppen.

Videre mener vi at bokstav b) legger ansvaret for den uønskede seksuelle omgangen på offeret. SNU mener en formulering som vektlegger fritt gitt samtykke, som skissert tidligere, vil i større grad kunne verne om offeret. Vi mener at det er veldig uheldig at ansvaret legges på offeret, spesielt når ungdommen vi møter også gjengir at det er lettere å forstå et spørsmål enn at den som ikke vil skal si nei eller gi uttrykk gjennom handling for at den ikke vil.

SNU har også tilsluttet seg samtykkealliansen sitt høringsinnspill.

Innspill til straffelovrådets forslag til sexkjøpsloven

I dag ser vi at stadig flere unge mennesker selger eller bytter seksuelle tjenester, seksualiserte bilder og videoer av seg selv på internett. I Norge har vi både et lovverk som kriminaliserer menneskehandel, og et som kriminaliserer kjøp av seksuelle tjenester. SNU mener kriminalisering av seksuelle tjenester bidrar til ytterligere marginalisering av denne gruppen. Vi mener at seksualitet er et område der det skal være stor personlig frihet. Alle skal stå fritt til å utforske, utvikle og leve ut egen seksualitet uten påvirkning, skam, moralisme eller stigmatisering.

SNU stiller seg derfor positivt til endringsforslaget straffelovrådet har avlagt til sexkjøpsloven, og mener det er hensiktsmessig å avkriminalisere sexkjøp (NOU2022:21 s. 248). SNU mener at lovendringen vil i større grad enn dagens lovgivning ivareta sexarbeidere sine rettigheter. Sexarbeidere er en utsatt gruppe i samfunnet som mangler vern på lik linje med andre arbeidstakere, og en videre kriminalisering av sexarbeid kan medføre utrygghet og en usikker arbeidshverdag.

I vern for unge så ønsker vi også å løfte frem at videre forskning på kjøp og salg av sex blant unge er nødvendig. SNU ønsker også at Norge styrker helsetilbudene og rettslig vern for sexarbeidere og trapper opp et økt vern for utsatte av menneskehandel.

Høringsinnspillet er skrevet av i SNU - Seksualpolitisk Nettverk for Ungdom

Thea-Caroline Zwahlen, leder

Isak Løberg Jacobsen, nestleder